

Joseba Intxausti

Euskal Fundazioko idazkari orokorra

Zure ohoretan, Joseba: eskerronez

Joseba Jakak, kanpotik etengabe indarrean datozkigun menpekotasun kulturaletatik ihes egiteko erabakia hartu izan du

man honek. Alde horretatik, gure herriaren izan-min librearen eredu praktikoa gertatu zaigu, aitaren etxea bertako seme-alabok nola egin beharko genukeen erakutsiz.

Euskal kulturaren enpresari

Enpresa-mundu zabal eta gazte baten sortzaile eta gidaria gertatu da Joseba Jaka. Liburu eta disken sektorearen barruan, autoreengandik eroslearengainoko bide osoa samurtu eta bizkortzen saiatu ondoren, orain arte euskal kulturgintzan eza-gunak ez genituen tamaina, eraginkortasun, iraupen eta estiloa posible direla erakutsi digu berak bere lankideekin. Zinezko lider baten lezio jatorria izan da.

Argitalpen-lanetan hor daude *Elkar* eta inguruko beste argitaletxe apala-goak, liburu eta disken produkzioa bideratzeko. Hurrena, produkzio propioaren eta beste askoren zabalkunderako, *Zabal-tzen*-ek betetzen du funtsezko zeregina, Euskal Herri osoari batasuna emanez —Ipar-Hegoalde, eta herrialdeak oro—. Euskal kulturaren kontsumitzailearen zerbitzura, eta kalera bertara ateak ireki-

ta, euskal kulturari oparotasun eta aurpegi modernagoak ekarri dizkion liburudendak dauzkagu: *Bilintx*, Donostian; *Xalbador*, Nafarroan; *Urretxindorra*, Bilbon; *Zabal*, Baionan, eta Gasteiz eta abarretan abian dauden hainbat zerbitzu.

Balio jakin batzuk zaindu nahi izan ditu Joseba Jakaren politikak: Euskal Herriaren batasun kulturala, herrialde bakoitzaren nortasun-bideak, tokian tokiko inoren baliozko ekimenek zor zaien itzala, bezeroarekiko errespeto eta garbitasuna, eta, azkenik, horrekin guztiarekin batera, kanpotik etengabe indarrean datozkigun menpekotasun kulturaletatik ihes egiteko erabakia.

Asmoak eta egindakoak ez ditu, noski, bakarrik asmatu eta egin, baina guztietan ardatza izan da Joseba Jaka, guztiari koerentzia ematen, egitarauari iraupena bermatzen, egindakoaren gain mailaz maila hurrengo urratsak proposatu eta egikaritzen.

Utzi digun ondarea

Lehenik, bizi izan eta praktikara eramandako balio etikoak gogoraraziko nituzke: lana, irabaz-asmoz baino sorketa eta zer-

bitzu-grinaz bizitzea; lankide eta lantaldeekiko ulerpen, egonari eta balioespen leial eta praktikoak; gizarteko lehian, zalduntasun-duitasa ez galtzea; unean uneko arrakasta, hurrengo zerbitzu hobe edo berri baten esanetara makurraraztea (horrek inbertsio berrietan izan ditzakeen ondorioekin, adibidez); aurrera-go guztiak, azken finean, kultura nazional ahul baten beharren eskakizunetara jartzea. Zalantzarik gabe diot: eredu sozial bat da hori, nahi duenak aintzakotzat har dezan.

Eta balioekin batera, lantaldea.

Elkar-Zabaltzen-Liburategia eta abar, sinergia indartsu eta zabal baten emaitza da. Horren zuzendaritzan daudenak, eta langile bakoitza, dira Josebak utzi digun ondarearen parte (lagunarte bat horrela definitu litekeen neurrian). Hor ofizioa dago, ofizio ongi zaildua, urtetan heldutasunera eramana, eta euskal kulturaren onerako etorkizun itxaropentsu bat eskain dezakeena.

Bukatzean, kanpotik begiratzen zaituztegunon izenean (hainbat euskaltzalek sentiera bera izan dezakeelakoan nago), Josebak guretzat lapurtu dizkizuen orduengatik esker eta omen sendi eta familiarterkooi, eta lankide izan zaretenoi ere eskerrona: sortu duzuen guztia zuen eskuetan dago, eta indar eta filosofia berarekin nahi zaituztegu gurean.

Aizkorriko haize gaztea zabal dadila berriz ere Euskal Herrira! ■

Iñaki Mendiguren

'Bat Bitan...

Bat Bitan... banatzen da, hil zaharra ez den Antonio de Iralaren liburu bat da. Baina hark maoismoaz ziharduen, eta ez gure etxeko izurriaz. Euskaldunon arteko konponezinak ez dirudi oso emankorra politikan, are gutxiago kulturari: gogoratu oraindik ez dugula euskara-eredu bakar bat adostu Administrazioan, helduen euskalduntze-alfabetatzeko bi erakundeak sarri mokoka izan ditugula, edo euskaraz bi egunkari izateko zorian (txarrean) izan ginela.

Baina politikarekin hain lotura zuzenik gabe ere, bada euskalgintzan lehiarako joera antzu bat. Duela urte dezente, hiztegi moderno baten falta luzaroan jasan ondoren, aldi beretsuan bi kaleratu ziren: Euskal Hiztegi Modernoa eta Hiztegi Orokor eta Teknikoa. Itun Berriekin gauza bera, bateratsu agertu ziren Elizen Artekoa eta Euskal Elizbarrutiena. Gero, Entziklopedien gerra pairatu genuen, eta orain berriro hiztegiarena?

Honelakoak elkarren berri ez izateagatik edo azpijokoz bakarrik gerta litezke, biak etxekalte Herri txiki honetan. Konkurrentzia bidezkoa ezezik, onuragarria ere izan daiteke; baina euskalgintzaren sorra, batetik, ez da hain zabala askori jaten emateko; bestetik, oraindik sail askotxo ditugu inork jorratu gabeak. Zentzugabea da batako goldaturikoa, besteak aitzurtu nahi izatea. Giza-kia omen da zulo berean hanka birritan sartzen duen abere bakarra; baina, kontxo!, hainbeste-tan?

Rikardo Arregi Diaz de Heredia

Carmen, Colomba eta...

Plazer handiz irakurri dut azken egunotan nobela txiki bat: *Colomba*, Prosper Mérimée-rena —badakizue, Carmen sonatu hura ere idatzi zuena—. «181...eko urriaren lehen egunetan, Sir Thomas Nevil koronelak (armada ingeleseko ofizial irlandar ospetsuak) bere alabarekin Marseillako Beauvau hotelean...» Horrela hasten diren nobelek, garai hartako izpiritu eta gogoz irakurtzen badira, atsegin franko ekaritzen digute eta, aldi berean eta ezinbesteko, barre itipiak sortarazten dizkigute bi mendek zorroturiko gure begien aurrean horrelako abenturak eta pertsonaiak igarotzen direnean.

Carmen hura Andaluziakoa bazen, oraingo Colomba hau Korsikakoa da eta, bestea bezela, ganibet batez armaturik dabil.

Ez dakit Mérimée Euskal Herria bisitatu eta antzerako ipuinik idatzi zuen —informazioa eskertuko nuke— baina jolas polita da asmatzea zer nolako emakume deskribatu zukeen. Kostalde ala mendialdekoa? Ganibeta berriz, ala, beharbada, aizkora? Bidelapur zintzoak ala karlistadetako soldadu ausartak? Baliagarriak dira mito hauek, Turismo arduradunentzat bereziki, zukua denek ateratzen diete, modan daude batzuetan eta gorrotagarriak dira besteetan. Mérimée ez zigun euskal Colombarik utzi, baina geure buruaz barre egiteko badugu mito zahar eta berri ugari.

L A P h I T Z A

